

Дрейпер, Г. Смит; перевод с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2007. – 912 с.

УДК 338.45:622.32

**ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИДОБУТКУ
ВАЖКОВИДОБУВНИХ ЗАПАСІВ ВУГЛЕВОДНІВ В УКРАЇНІ**

Я. С. Витвицький, М. С. Пілка

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: 89muk@ukr.net*

На сьогодні в Україні, є принципово важливим науково-обґрунтований вибір технологій та методів інтенсифікації видобутку запасів вуглеводнів. Такі дослідження методів штучного впливу на об'єкти розробки, дають змогу забезпечувати раціональну розробку покладів вуглеводнів із досягненням максимальних коефіцієнтів їх вилучення та збільшення поточних обсягів видобутку. Ці завдання значно ускладнюються при розробці складно побудованих, високо неоднорідних багатощарових покладів та родовищ, запаси яких відносяться до категорії важковидобувних.

Відповідно до опублікованого у 2016 р. огляду British Petroleum Energy Outlook [1], світові потреби в енергії до 2035 р. зростуть на 34 % порівняно з 2014 р., збільшуючись щорічно в середньому на 1,4 %. При цьому, домінуючу роль в паливно-енергетичному балансі відіграватимуть викопні види палива. Незважаючи на швидкий ріст використання інших джерел енергії, прогнозується, що у 2035 р викопні палива задовольнятимуть 60 % від потреб і майже 80 % від сумарного світового обсягу споживання енергії. Серед викопних палив найбільшими темпами зростатимуть потреби в природному газі, вони щорічно збільшуватиметься в середньому на 1,8 %. Збільшуватимуться і потреби в нафті (в середньому на 0,9 % на рік), але її частка в енергетичному балансі продовжуватиме падати.

Україна володіє достатніми ресурсами як традиційного, так і нетрадиційного газу для збільшення його загального видобутку в період до 2030 р. на 23 – 25 млрд м³/рік, порівняно з теперішнім рівнем, і досягнення обсягів видобутку до 45 млрд м³/рік. Прогнозується, що цей приріст може бути досягнутий завдяки збільшенню видобутку традиційних ресурсів на 10 млрд м³/рік (переважно за рахунок освоєння родовищ Чорноморського шельфу) та нетрадиційних ресурсів – на 15 млрд м³/рік. Головні напрями збільшення видобутку це, насамперед, відтворення високими темпами приросту запасів, що у 2 – 3 рази перевищують поточний видобуток; збільшення коефіцієнту вилучення на старих родовищах за допомогою таких геологічно-технічних засобів, як гідравлічний розрив пласта, реперфорация та

обробка привибійних зон свердловин. Необхідною умовою досягнення базового рівня видобутку газу до 2030 р. – є збільшення на порядок інвестицій в геологорозвідку. Загальний щорічний обсяг капітальних вкладень у газовидобуток має збільшитися з 0,8 – 1,0 млрд до 7 – 9 млрд доларів США, шляхом радикального покращення інвестиційного клімату в країні. Якщо цього не відбудеться, то навіть угоди про розподіл продукції з провідними міжнародними компаніями не гарантуватимуть успішної реалізації проектів з пошуку та освоєння нових газових родовищ. У разі, коли умови інвестування в Україні залишатимуться незадовільними, видобуток газу в Україні до 2030р. не перевищуватиме 15 – 20 млрд м³/рік [2].

Багаті природні ресурси, стратегічне розташування між РФ та ЄС, висококваліфікована робоча сила створюють значні конкурентні переваги для економіки України. Проте, перед економікою нашої держави постає ряд важливих проблем, а саме: домінування застарілої, важкої промисловості з необхідністю для її модернізації значних капіталовкладень; залежність від імпорту енергоносіїв; зростаюча конкуренція на міжнародному рівні у традиційних для країни секторах економіки; труднощі із залученням іноземних інвестицій через бар'єри у веденні бізнесу, зокрема, недосконалі законодавчі й адміністративні вимоги.

Серед складових вітчизняної промисловості визначну роль в економіці України відіграє паливно-енергетичний комплекс. Розглядаючи податкові надходження державного бюджету України у 2016 році, можна побачити що значну частку дохідної частини бюджету складає рентна плата за використання природних ресурсів (12 %). Також, варто зазначити, що в структурі надходжень до бюджету від видобувних галузей основна частка припадає на видобуток нафти і газу (76 %). Підприємства цього комплексу, займаючись виробничо-комерційною діяльністю, відіграють також важливу соціальну роль, забезпечуючи населення, бюджетні установи та комунальних споживачів вуглеводневою продукцією.

Для збільшення об'ємів видобутку нафти і газу необхідно впроваджувати ефективні системи розробки родовищ та здійснювати оперативний контроль й управління ними. Це можна реалізувати через комплекс заходів геолого-промислового, техніко-технологічного та економічного характеру. Також, у видобувній галузі важливе значення має виважена політика держави. Для забезпечення рентабельності впровадження високоефективних технологій розробки необхідно впровадити та реалізувати гнучку державну політику у законодавчій та податковій сферах, що дасть можливість не тільки додатково видобути значні обсяги вуглеводнів та отримати надходження до бюджету, а і забезпечить баланс інтересів держави та надрокористувача [3]. Адже, в нафтовому бізнесі нафтовіддача не є першочерговим пріоритетом надрокористувача. Головне тут, як і для будь-якого бізнесу задоволення

економічних інтересів акціонерів компанії та інвесторів. Як правило, це суперечить досягненню максимально можливих коефіцієнтів нафтовіддачі. В той же час, збільшення нафтовіддачі і використання запасів – основна мета власника надр, тобто держави.

Сьогодні питання національної енергетичної безпеки стоїть дуже гостро, тому використання найсучасніших технологій, залучення обладнання та компетенцій світових технологічних лідерів, лібералізація внутрішнього енергоринку, диференціація рентних платежів, стимулювання геологорозвідувальних робіт, ринковий механізм доступу видобувних компаній до трубопровідних систем та сховищ – все це в комплексі дасть змогу наростити власний видобуток вуглеводнів в Україні.

Список використаних джерел:

1. British Petroleum: Fossil fuels to remain ‘dominant form of energy’ through 2035 / by Oil&Gas Journal editors // Oil&Gas Journal. – 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ogj.com/articles/2016/02/bp-fossil-fuels-remain-dominant-form-of-energy-through-2035.html>

2. Розвиток газового сектору України в контексті Євроінтеграції // Центр Разумкова. – 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/upload/1392037862_file.pdf

3. Гришаненко В. П. Наукові основи вдосконалення систем розробки родовищ нафти і газу / В. П. Гришаненко, Ю. О. Зарубін, В. М. Дорошенко, М. В. Гунда, В. Й. Прокопів та ін. – К. : ДП "Науканафтогаз" НАК "Нафтогаз України", 2014. – 456 с.

УДК:262.4: 331

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ПОСЛУГ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Л.С. Войтків, Н.І. Ящерицина

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: voitkiv@rambler.ru*

В даний час сфера нематеріального виробництва стає найпотужнішим якісно новим фактором економічного зростання, в тому числі розвитку і вдосконалення матеріального виробництва. Перетворення сфери послуг переважний сектор національної економіки з виробництва валового внутрішнього продукту і чисельності зайнятих можна назвати сервісної революцією. Розвиток матеріального виробництва в сучасних умовах неможливо без фінансових, юридичних, інформаційних, сервісних, транспортних, виробничих та інших видів послуг. Вони все сильніше